

BEZPIECZNA OBSŁUGA MASZYN I URZĄDZEŃ W GOSPODARSTWIE ROLNYM

Maszyny czynią pracę człowieka lżejszą i wydajniejszą. Trudno sobie dziś wyobrazić gospodarstwo rolne bez maszyn. Mechanizacja prac niesie jednak zagrożenia dla zdrowia i życia rolników, jeżeli maszyny są źle użytkowane, niewłaściwie skonstruowane lub zużyte czy niekompletne.

Wypadkom wskutek pochwylenia przez ruchome części maszyn – na terenie działania Placówek Terenowych KRUS w Radomiu, Białobrzegach, Grójcu, Koźmierzynie, Przysusze i Zwoleń - w 2013 roku

uległo 77 rolników. Najwięcej wypadków ma miejsce przy obsłudze m.in. pilarek tarczowych i łańcuchowych, heblarek, pras do słomy i siana, rozrzutników obornika, sieczkarni, sadzarek do ziemniaków, siewników zbożowych, kosiarek, śrutowników, rozdrabniaczy okopowych, elektronarzędzi oraz różnego typu przekładni pasowych, ciągników i wielu innych maszyn.

Przyczyną tych wypadków najczęściej są:

- zły stan techniczny maszyn, szczególnie brak osłon i hamulców,
- użytkowanie maszyn i urządzeń, aż do całkowitego ich zniszczenia, maszyn własnej produkcji, nierzadko wykonanych z części złomowanych, zużytych, a także remontowanie i naprawianie we własnym zakresie, bez kwalifikacji, zaplecza warsztatowego i odpowiednich narzędzi;
- manipulowanie przy maszynach będących w ruchu;
- popychanie materiałów bezpośrednio rękami;
- zbyt luźny ubiór.

Podczas pracy z maszynami rolnik narażony jest na:

- pochwylenie lub skaleczenie przez ruchome części,
- uderzenie przez zerwany element – pas, linę, łańcuch,
- przygnięcie przez przewożony materiał lub maszynę (np. podczas sprzęgania),
- upadek, przejechanie, potrącenie.

Poniżej zamieszczone zostały podstawowe zasady bezpiecznej obsługi maszyn i urządzeń w gospodarstwie rolnym.

Przestrzeganie tych zasad zwiększy bezpieczeństwo!

1. Agregowanie maszyn z ciągnikiem

Przed rozpoczęciem agregowania należy wyłączyć silnik ciągnika i zaciągnąć hamulec. Agregowania powinna dokonywać jedna osoba, która uprzednio zapoznała się z instrukcją obsługi, zarówno maszyny jak i ciągnika. Maszyny można łączyć ze sobą tylko w sposób przedstawiony w instrukcji obsługi.

2. Sprzęganie ciągnika z przyczepą

Sprzęganie można zacząć dopiero po wyłączeniu silnika ciągnika i zaciągnięciu hamulca. Zaczep przyczepy powinien być podwieszony na sprężynie - ułatwia to sprzęganie przez jedną osobę. Połączenie może być zabezpieczone wyłącznie oryginalnym lub dobrze dopasowanym bolcem.

3. Osłona WOM

Wał przegubowo-teleskopowy musi być zabezpieczony osłoną na całej długości. Osłona WOM powinna być nieuszkodzona oraz mieć łańcuszki zabezpieczające przed obracaniem. Montaż, regulację i konserwację wału przegubowo-teleskopowego można wykonywać tylko po wyłączeniu silnika ciągnika.

4. Przewóz pasażerów

Przewożenie ludzi w nieprzystosowanym do tego celu ciągniku jest niedopuszczalne. Bezwzględnie zabronione jest przewożenie osób na elementach karoserii, dyszlach, narzędziach, pomostach itp. Przewóz osób jest możliwy tylko, jeśli kabina ciągnika jest fabrycznie wyposażona w dodatkowe siedzenie dla pasażera.

5. Czytaj instrukcję obsługi

Przed pierwszym uruchomieniem każdej maszyny należy dokładnie przeczytać instrukcję obsługi. Szczególnie ważne są rozdziały dotyczące mechanizmów działania oraz bezpiecznego użytkowania maszyny. Trzeba też zapoznać się z napisami ostrzegawczymi na maszynach i stosować się do zaleceń producenta.

6. Osłony na ruchome części maszyn

Wszystkie ruchome i wirujące części maszyn muszą mieć osłony. Uszkodzone bądź niekompletne osłony należy zastąpić nowymi, najlepiej oryginalnymi. Zawsze trzeba pamiętać o założeniu osłony wałka odbioru mocy ciągnika oraz osłony końcówki wału napędowego.

7. Najpierw wyłącz napęd

Wszelki przegląd, naprawy, regulacje i konserwacje maszyn można przeprowadzać tylko po wcześniejszym wyłączeniu napędu. Podczas czynności obsługowych, uniesione części maszyn należy podeprzeć lub podwiesić, a pod koła włożyć kliny zabezpieczające przed przypadkowym przetoczeniem.

8. Przewóz materiałów sypkich

Materiały sypkie należy przewozić tylko w przyczepie ze szczelną skrzynią ładunkową. Należy także uważać, aby nie przekroczyć ładowności pojazdu. Podczas przewożenia ładunek wymaga dodatkowego zabezpieczenia przed rozsypaniem. Dlatego należy przykryć go płachtą lub plandeką.

9. Przewóz ładunków przestrzennych

Siano przewożone na przyczepie nie może ograniczać widoczności i zasłaniać tablic rejestracyjnych, sygnalizacji świetlnej i trójkąta ostrzegawczego. Ładunek trzeba zabezpieczyć np. ściągaczami taśmowymi. Ładunki wystające poza tył przyczepy ponad 1 m muszą być oznakowane. Maksymalna dozwolona wysokość ładunku, mierzona od podłoża - 4 m, maksymalna szerokość - 2,5 m.

10. Ostrożnie przy zmianie sznurka i siatki

Sznurek lub siatkę w prasie zwijającej można założyć tylko po wcześniejszym wyłączeniu napędu prasy i silnika ciągnika. W razie konieczności pracy pod uniesioną tylną klapą prasy rolującej, należy ją uprzednio zabezpieczyć przed opadnięciem, przez podparcie. Jeśli dojdzie do zapchania prasy, należy wyłączyć napęd oraz silnik i dopiero wtedy usunąć nadmiar słomy.

11. Niebezpieczeństwo pochwycenia

Do pracy z użyciem maszyn rolniczych należy zakładać ubrania przylegające do ciała, z zapiętymi rękawami oraz bez zwisających elementów. Zmniejszy to ryzyko pochwycenia przez wirujące części maszyn. Buty powinny być dopasowane i dobrze zawiązane, na gumowej podeszwie, zabezpieczającej przed poślizgnięciem.

12. Drabina dla bezpieczeństwa

Podczas przewożenia materiałów wysoko załadowanych na przyczepie, konieczne jest posiadanie w pojeździe drabiny przystawnej. Zapewni ona bezpieczne zejście z załadowanej przyczepy. Drabina powinna mieć długość odpowiadającą wysokości załadunku, nie może być spawana, ani malowana. Musi mieć wszystkie szczeble i zabezpieczenie przed przewróceniem.

13. Pod koła włoż kliny

Każdorazowo przed odcięciem od ciągnika maszyny lub przyczepy należy pod jej koła włożyć kliny. Zabezpiecza one przed samoczynnym przetoczeniem się maszyny lub przyczepy. Zastępczo pod koła można podłożyć przedmioty bez ostrych krawędzi, np. drewniane klocki. Silnik ciągnika powinien być wyłączony na czas sprzęgania i agregowania maszyn i przyczep.

14. Siatka ochronna na rozrzutnik

W czasie rozrząsania obornika lub innych materiałów sypkich należy bezwzględnie stosować siatkę ochronną. Montuje się ją na przedniej burcie rozrzutnika. W rozrzucanym materiale mogą znajdować się kamienie, kawałki metali, śmieci itp. Siatka osłoni operatora przed ewentualnymi uderzeniami.

15. Niezbędne osłony pilarki tarczowej

Pilarka tarczowa będzie bezpieczna, jeśli posiada klin rozszczepiający ustawiony za tarcza piły, osłonę tarczy piły nad i pod stołem oraz prowadnicę. Trzeba pamiętać, że podczas cięcia małych elementów należy materiał popychać drewnianym popychaczem, nigdy rękami. Tarcza piły nie może być uszkodzona i musi mieć wszystkie zęby.

16. Osłony osobiste podczas używania pilarek tarczowych

Osoba obsługująca pilarkę powinna być odpowiednio ubrana i wyposażona w środki ochrony indywidualnej. Rękawy muszą być zapięte, a odzież przylegać do ciała. Należy zaopatrzyć się w buty zabezpieczające przed poślizgnięciem. Dobrze jest chronić twarz i oczy maską, a z powodu dużego hałasu - nakładać na uszy ochronniki słuchu.

17. Bezpieczna obsługa pilarki łańcuchowej

Przed uruchomieniem pilarki łańcuchowej należy sprawdzić jej stan techniczny, zwłaszcza sprawność zabezpieczeń. Trzeba upewnić się czy działają: wyłącznik zapłonu, hamulec i chwytacz łańcucha tnącego oraz blokada dźwigni gazu i amortyzatory. Prowadnica piły nie może być uszkodzona. Łańcuch powinien być regularnie ostrzony i prawidłowo naprężony.

Źródło:

- *Pracuj bezpiecznie* - poradnik dla rolników
- *Bezpieczna obsługa maszyn i urządzeń w gospodarstwie rolnym*

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego życzy Państwu bezwypadkowej pracy. Jeśli jednak zdarzy się wypadek przy pracy rolniczej, należy zgłosić go do najbliższej placówki terenowej Kasy, jak najwcześniej, bez zbędnej zwłoki.

Jest to obowiązek wynikający z art. 45 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników /Dz. U. 2013 poz. 1403 ze zm./

Wypadek może zgłosić poszkodowany, członek rodziny lub inna osoba w dowolny sposób:

- **osobiście,**
- **telefonicznie,**
- **na piśmie,**
- **pocztą elektroniczną.**